

ство. — 2003. — № 4. — С.122—125). 95-річний Пилип Миколайович зустрів мене дружньо. Бесіда проходила в надзвичайно приємній, доброзичливій обстановці. Вражала його простота і в той же час ясність розуму, надзвичайна ерудованість і бажання працювати,

що з віком не згасло. При обговоренні певних подій та концепцій вчених висвітлювалась його висока принциповість в оцінках.

Хочеться побажати здоров'я, енергії і творчої наснаги Пилипу Миколайовичу.

1. Серков Ф.Н. О применении закона «все или ничего» к реакции отдельного мышечного волокна // Физиол. журн. СССР. — 1948. — Т.34, № 2. — С.233—242.
2. Серков Ф.Н. Одиночное сокращение изолированного мышечного волокна // Там же. — С.243—252.
3. Серков Ф.Н. О тоническом компоненте в сокращении скелетной мышцы при пессимальном раздражении // Наукові записки НДІ фізіології тварин при КДУ. — 1949. — Т.8, № 7. — С.249—258.
4. Серков Ф.Н. О тетаническом и тонусоподобном сокращении изолированного мышечного волокна // Физиол. журн. СССР. — 1950. — Т.36, № 6. — С. 679—685.
5. Серков Ф.Н. Состояние возбудимости моторных центров коры мозга при экспериментальной эпилепсии // Бюл. эксп. биол. и мед. — 1946. — Т.22, № 2. — С.34—37.
6. Серков Ф.Н. О комбинированном действии электрического и химического эпилептогенных факторов // Там же. — 1947. — Т.23, № 3. — С.177—180.
7. Серков Ф.Н. Влияние раздражений внутренних органов на электрическую активность коры головного мозга // Высшая нервная деятельность и кортико-висцеральные взаимоотношения в норме и патологии. — К.: Изд-во АН УРСР, 1955. — С. 68—83.
8. Серков Ф.Н. Электрофизиология высших отделов слуховой системы /АН УССР. Ин-т физиологии им. А.А. Богомольца. — Киев: Наук. думка, 1977. — 214 с.
9. Серков Ф.Н., Казаков В.Н. Нейрофизиология таламуса. — К.: Наук. думка, 1980. — 260 с.
10. Серков Ф.Н. Кортиковое торможение /АН УССР. Ин-т физиологии им. А.А. Богомольца. — Киев.: Наук. думка, 1986. — 247 с.
11. Серков Ф.Н. Даниил Семенович Воронцов. — Киев: Наук. думка, 1986. — 127 с.

Одержано 26.06.2008

Л.А.Клименко

Академик Ф.Н.Серков как ученый и организатор науки (к 100-летию со дня рождения)

Освещена научная, педагогическая, административная, организаторская и издательская деятельность академика НАН Украины Ф.Н.Серкова — физиолога с мировым именем.

Дмитро Федорович Чеботарьов (до 100-річчя від дня народження)

17 вересня 2008 р. виповнилося 100 років від дня народження Дмитра Федоровича Чеботарьова — українського вченого-медика, терапевта, геронтолога і гериатра, академіка НАН (1992) та АМН (1993) України, заслуженого діяча науки України (1964), професора з 1954 р.

Д.Ф. Чеботарьов народився в Києві. У 1933 р. закінчив Київський медичний інститут. З 1936 р. працював у терапевтичній клініці цього інституту під керівництвом академіка В.М. Іванова. У роки другої світової війни керував відділенням евакошпиталю. У

1945—1952 рр. працював в Інституті клінічної фізіології АН УРСР під керівництвом академіка М.Д. Стражеска, в 1953—1955 рр. — в Інституті клінічної медицини ім. М.Д. Стражеска. У 1953 р. захистив докторську дисертацію, присвячену патології вагітності. З 1954 по 1961 р. завідував кафедрою терапії Київського інституту вдосконалення лікарів, водночас з 1958 р. керував відділенням вікових порушень внутрішніх органів Інституту геронтології АМН СРСР (нині — Інститут геронтології АМН України). Впродовж 1961—1987 рр. був директором інституту, з 1987 р. — науковий консультант. Помер 11 липня 2005 р. у Києві, похований на Байковому кладовищі.

Перші наукові праці Д.Ф. Чеботарьова були присвячені гастроентерології, особливостям функціонування серцево-судинної системи та обміну речовин при вагітності. Основні його праці присвячувались клінічній фізіології старіння, дослідженню особливостей патології у людей похилого віку, розробці принципів профілактики та лікування в старості, підходів до подовження життя людини, організації медико-соціальної допомоги особам старших вікових категорій та підготовки кадрів геріатричної служби. Створив (1970) першу в Україні кафедру геронтології та геріатрії в Інституті вдосконалення лікарів на базі клінічного відділу Інституту геронтології і очолив її.

Організував проведення в 1972 р. першого в Україні міжнародного конгресу геронтологів і геріатрів у Києві (9-й Конгрес Міжнародної асоціації геронтологів) і був обраний президентом цієї асоціації (1972—1975), з 1978 р. член ради асоціації. Д.Ф. Чеботарьов був головою Всесоюзного товариства геронтологів і геріатрів (з 1963 р.), почесним членом ряду зарубіжних наукових товариств. З 1961 р. був членом медичної комісії Міжнародної федерації борців опору, брав активну участь в конгресах федерації, відзначений почесною медаллю цієї організації (1980).

Д.Ф. Чеботарьова нагороджено орденами Жовтневої Революції (1978), Трудового Червоного Прапора (1956, 1961, 1971), “За заслуги” III ст. (1998), медалями, Почесною грамотою Президії Верховної Ради України (1982). Він є (разом з іншими українськими вченими) лауреатом Державної премії України (1984), присудженої за дослідження механізмів старіння фізіологічних систем як передумови розвитку нервової, серцево-судинної та опірно-рухової патології, а також за розробку й впровадження нових методів діагностики і лікування, премій ім. С.П. Боткіна (1994) та М.Д. Стражеска (1996). Академік АМН СРСР та РАМН (з 1966 р.). Удостоєний почесних нагород — імені Ф.Верцара, Геріатричного товариства США, Карлова університету (Прага) тощо.

*Ю.К. ДуPLEнко,
д-р мед. наук, проф.*